אלא הא דבעי רבא יש העדאה בו'. ואע"ג דרבא לא הוה ידע הברייתא מדבעי מגופו משלם מ"מ דייק גמרא דנפשוט מינה תרוייהו ודחי לא נפשוט מינה לא הא ולא הא: **בין** לרבנן בין לרבי אלעזר בסומכוס ס"ל. והיינו דיחוי דלמעלה מי שמעת ליה אלא כי קאמר רבי אלעזר נזק שלם כגון דאייעד ובהא קמיפלגי מר סבר אין העדאה לצרורות ומר סבר יש העדאה לצרורות אלא הא דבעי רבא יש העדאה לצרורות או [א]אין העדאה לצרורות אי לרבנן אין העדאה לצרורות אי לרבי אלעזר יש העדאה לצרורות אמר לך רבא כי מיבעיא לי לדידי אליבא דרבנן דפליגי עליה דסומכוס אבל הכא בין לרבנן בין לרבי אלעזר כסומכוס סבירא להו דאמר צרורות נזק שלם משלם וטעמא מאי אמור רבנן חצי נזק דשני ולא אייעד ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן קמיפלגי אימור דשמעת ליה לר' טרפון נזק שלם מגופו מי שמעת ליה אין מהיכא מייתי לה מקרן מרשות הרבים דיו לבא מן הדין להיות כנדון והא רבי טרפון לית ליה דיו [ב]כי לית ליה דיו היכא דמפריך קל וחומר היכא דלא מפריך ק"ו אית ליה דיו גופא בעי רבא יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות לקרן מדמינן ליה או דלמא תולדה דרגל הוא ת"ש הידום אינו מועד ויש אומרים הרי זה מועד הידום ס"ד אלא הידום והתיז מאי לאו כגון דעבד תלתא זימני ובהא קמיפלגי מר סבר יש העדאה ומר סבר אין העדאה לא בחד זימנא ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי ת"ש בהמה שהטילה גללים לעיסה רב יהודה אומר משלם נזק שלם ורבי אלעזר אומר [ג]חצי נזק מאי לאו כגון דעבד תלתא זימני ובהא קמיפלגי מר סבר יש העדאה ומר סבר אין העדאה לא בחד זימנא ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי והא משונה הוא [ד]דדחיק ליה עלמא [ה]ולימא רב יהודה הלכה כסומכוס ולימא רבי אלעזר הלכה כרבנן גללים אצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל ובתר גופיה גרירין כגופיה דמי קמ"ל תא שמע [ו]דתני רמי בר יחזקאל [ד]תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית [ה] ותקע בו ושברו משלם נזק שלם [ז]ואמר רב יוסף אמרי בי רב [ה]סוס שצנף וחמור שנער ושיבר את הכלים משלם חצי נזק מאי לאו כגון דעבד תלתא זימני ובהא משלם אלא חצי נזק: **אמר לך רבא כי קמבעיא לי אליבא דרבנן דפליגי עליה דסומכוס.** וכדפרשינן והכא ס"ל דבין רבנן ובין רבי אלעזר כסומכוס ובזימנא קמייתא קמיפלגי דקאמר רבי אלעזר נ"ש ורבנן אמרי חצי נזק ובדשני בצרורות כגון שזרק הכלב הגחלת בידו על הגדיש דכיון דלאו הני צרורות כי אורחייהו הוו תולדה דקרן הלכך לרבנן ח"נ ומגופו ור"א כרבי טרפון דמשונה בחצר הניזק משלם נ"ש. ויתא ליה לרבא לאוקמינהו לרבנן ורבי אלעזר כסומכוס דאילו לרבנן לא פסיקא ליה לאוקמי להא בצרורות ע"י שינוי דכיון דבכי אורחיה סבירא להו לרבנן דפליגי עליה דסומכוס דח"נ הוא דמשלם ותו לא דלמא בצרורות ע"י שינוי סבירא להו דיש שינוי לרביע נזק וכדבעי רב אשי לקמן [יט.] יש שינוי לרביע נזק כו': **מהיכא קמייתי ליה.** רבי טרפון למשונה בחצר הניזק: **מקרן בריה"ר.** כדמפרש במתניתין [כד: כה.] הלכך דיו לבא מן הדין להיות כנדון ומה להלן מגופו אף כאן מגופו: **והא רבי טרפון ליה ליה דיו.** דאי אית ליה דיו לא ישלם אלא חצי נזק כקרן ברה"ר: **כי ליה ליה דיו היכא דמפריך ק"ו כו'.** כגון אי הוה אמרינן דיו דלא משלם אלא פלגא מאי אהני לן ק"ו הא מקרא נמי שמעינן דברשות הניזק לא גרע דהא בקרא דנגיחת עם לא כתיב רה"ר אבל היכא דלא מפריך ק"ו אית ליה דיו כי הכא דאתי ק"ו לנזק שלם ואהני ליה דיו למגופו: **נקרן מדמינן ליה.** הואיל [ו](ומשונה הוא) חצי נזק הוא דמשלם כי קרן: **או דלמא.** מעיקרא כי עבדא כי אורחיה תולדה דרגל היא דהא אורחה הוא והזיקה מצוי ואפ"ה ח"נ הוא דמשלמת הלכך זו היא העדאתה ואין לה העדאה אחרת: **גלים.** היינו צרורות: **והא משונה הוא.** דאין דרכה להטיל גלים לעיסה ותולדה דקרן היא: **דדחיק לה עלמא.** שעומדת במקום צר ואין לה מקום לזוז משם ובשלא להנאתה עסקינן כגון במשלשלת דאי להנאתה תולדה דשן היא. ונראה בעיני דכל גלים להנאתה הוא ואפ"ה לאו תולדה דשן הינהו דשן הזיקא דגופה הוא והני צרורות הינהו דאמרינן בפ"ק (דף ג.) טנפה פירות להנאתה הוי תולדה דשן היינו כגון שנתגלגלה עליהן כדרך סוסים וחמורים שקורים בולט"ר וכן עיקר. ואי קשיא דר"א אדר' אלעזר דלעיל [ע"א] אמר נזק שלם בצרורות גבי כלב שנטל חררה והכא תני ח"נ בעל כורחיה הויא דלעיל מוקמי' כדאוקימנא בריש [שם] כדשני בגחלת ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן ובמקום גחלת ולא בשאר הגדיש והא דשני רבא בין ר"א בין רבנן כסומכוס סבירי להו דחויי הוא דקא מדחי מפי מורי. ובעיני נראה בהא שהטילה גללים אמוראי הינהו ורב יהודה גרסינן ור"א היינו ר"א בן פדת ולא תקשי דר"א אדרבי אלעזר ונראין הדברים דהא פרכינן ולימא רב יהודה הלכה כסומכוס ור"א הלכה כרבנן ואי תנאי הינהו היכי פרכינן הכי הא אין דרך תנאים לחלוק בלשון זה ועוד דלעיל גבי הידום מועד אמאי לא פרכינן הכי: **ובאר גופה גרירין.** דבגופה טעונה להו כגופה דמיין קמ"ל: **ותקע בו ושברו.** שנבקע הכלי מחמת הקול: **סוס שצנף ושיבר כלים.** בקולו. וכל הני צרורות הינהו דכחו הוא:

משונה

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ב מהל' נזקי ממון הל' ב סמג עשין סו טור ש"ע ח"מ סי' שלז סעיף ג:

טז ב ג טוש"ע שם סעיף ח:

יז ד ה מיי' שם הלכה ט י ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף ט:

רבינו חננאל

אלא האי כלב כגון דאייעד, פי' שעשה זה הכלב ג' פעמי' כך, נטל חררה והלך ואכלה על גבי הגדיש והדליק הגדיש, ור' אלעז' סבר אע"פ שהן בצרורות מועד הוי, ורבנן סברי כי האי גוונא לא הוי מועד. ואמ', **אלא הא דבעי רבה יש העדאה לצרורות אי לא כו'**, אמר לך רבה. כי קמיבעיא לי יש העדאה לצרורות אי לא אליבא דרבנן דפליגי עליה דסומכוס, אבל הכא בין רבנן דאמרי חצי נזק ובין ר' אלעז' דאמ' נזק שלם, כסומכוס סבירא להו דאמ' צרורות כי אורחייהו נזק שלם. ומתולדות דקרן מוקמי להו, והכא בדשני הכלב ולא אייעד ורבנן כרבנן, ור' אלעז' כר"ט דאמר משונה בחצר הניזק נזק שלם. **ומקשי' עלה**, אימור דאמר ר' טרפון במשונה נזק שלם, מגופו מי שמעת ליה דאמרת ר' אלעז' כר' טרפון. ומהדרינן, אין מהיכא קמייתי לה מקרן ברשות הרבים, והכי קאמ' ומה קרן שמתחלת חצי נזק חייב במשונה, שן ורגל שמתחלתן נזק שלם אינו דין שחייבין במשונה. דיו לשן ורגל הבאין מן הדין להיות כקרן הנדון. מה קרן במשונה מגופו משלם אף שן ורגל במשונה מגופו. **ואקשי'**, והא ר' טרפון לית ליה דיו. **ופרק'** כי לית ליה דיו היכא דמפריך ק"ו. כגון שדן זה בנזק שלם וזה בחצי נזק, וא"ת דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה קרן חצי נזק אף שן ורגל חמורין שמשלמין נזק שלם. ואם תעמיד זה חצי וזה חצי אין אחד מהן חמור על חברו ונתפרך הקל וחומר. אבל אם תדין דיו לבא מן הדין להיות כנדון לא מיפרך ק"ו, אית ליה. ולשלם מגופו לא איפרך ק"ו. **ואסיק'** לשמעת' בתחלת ד' אבות נזיקין הא דבעי רבה חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה לרב פפא פשי' ליה דמן העלייה משלם. **גופא בעי רבה יש העדאה לצרורות אי לא.** ת"ש הידום אינו מועד ויש אומ' הרי זה מועד, ואוקי' הידום והתיז צרורות, ש"מ חלוקה. ודחינן לה, ואמ' לעולם בדלא אייעד ובפלוגתא דסומכוס ורבנן פליגי.

מסורת הש"ס

א) [נקמן כה.], **ב)** [ע' תוס' מנחות ל: ד"ה ולימא], **ג)** קדושין כד:, **ד)** ג"ז שם, **ה)** הה"ג מוה' שכנא מתק מיפא ושיקר ומהרנ"ש לא הסכים עמו, **ו)** רש"ל מ"ז ובתוספי גרסאות כתוב ח"ל ואולי היה כתוב למעמה הך ולגי' כו' אחר ד"ה אמר לך ומש מתק רש"ל אבל נאן כמ"ש לפנינו הוא נכון עכ"ל, **ז)** רש"ל מ"ז וז"ל ואלי מזק, **ח)** רש"ל,

---

גליון הש"ם

גמ' ותקע בו ושברו. עיין ב"י יו"ד סי' קיג ד"ה מ"כ לגיפות:

לעזי רש"י

בולט"ר [וולטי"ר]. לגלגל.

רבינו חננאל (המשך)

ת"ש בהמה שהטילה גללים לעיסה, ר' יהודה אומ' נזק שלם ור' אלעזר חצי נזק. מאי לאו דעביד ג' פעמים ובהא קמפלגי, ר' יהודה סבר יש העדאה ור' אלעזר סבר אין העדאה. ודחינן, לא בחדא זימנא ובפלוגתא דסומכוס ורבנן פליגי. גללים משונה היא, ופרק דדחיק ליה עלמא, כלומר המקום היה דחוק ונתנו הגללים בתוך העיסה כגון זה אינו שינוי כדבעי למימר לקמן היתה מהלכת במקום שאי אפשר לה וכו'. ולימ' ר' יהודה הילכ' כסומכוס ור' אלעזר הילכ' כרבנן. גללים איצטרי' להו סד"א הואיל ובתר גופא גרירה כי גופא דמיא קמ"ל דכצרורות הן. ת"ש דתני רמי בר יחזקאל תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית ותקע בו ושברו משלם נזק שלם. ואמרי בי רב (שור) [סוס] שצנף וחמור שנער ושבר את הכלים משלמין חצי נזק, מאי לאו כגון דעבד ג' פעמים וכו'.